

Sinema Gezgini

"Sinema bir şenliktir."

Instagram: @sinegezin Facebook: Sinema Gezgini
e-posta: sine_filolog@hotmail.com

SİNE-SÖZ

"Ve filmler de buralarda bir yerdeler. İçimizde bir yerlerde kalıyorlar. Hayatlarımızın, iç dünyamızın bir parçası hâline geliyorlar. Gerçekten olmuş olaylar kadar bize aitler."

Krzysztof Kieslowski
(1941-1996)

SİNE-LİSTE

Bugün dünya tarihine geçmiş bir savunma savaşının cesaretle dolu öyküsünü yeniden coşkuyla anımsama günü. Ulusumuzun tek gerçek lideri Mustafa Kemal'in önderliğinde bir savaş ve barış destanı Çanakale. Bu muazzam olaya ne yazık ki sinemamız tam anlamıyla eğilemedi ama yine de içti yabancı olmak üzere bir dizine filme ulaşan bir seçki var. İşte Çanakale Savaşı ile ilgili yapılmış filmler:

- 1- **Tell England**
(Y: Geoffrey Barkas, A. Asquith, 1931)
- 2- **Çanakale Aslanları**
(Y: Turgut Demirağ, Nusret Eraslan 1964)
- 3- **Gallipoli** (Y: Peter Weir, 1981)
- 4- **Çanakale Son Kale**
(Y: Ahmet Okur, 2004)
- 5- **Gelibolu** (Y: Tolga Örnek, 2005)
- 6- **Çanakale Çocukları**
(Y: Sinan Çetin, 2012)
- 7- **Çanakale 1915**
(Y: Yeşim Sezgün, 2012)
- 8- **Çanakale: Yolum Sonu**
(Y: Kemal Uzun, S. Akar, 2013)
- 9- **Son Umud** (The Water Diviner,
Y: Russell Crowe, 2014)
- 10- **Son Mektup** (Y: Özhan Eren, 2015)

SİNE-BİLGİ

Amerikan sinemasının görkemli filmler üretirken harcadığı bütçeler gerçekten inanılmaz. İşte bu konuda iki ilginç örnek: Tüm zamanların en çok kazanan filmlerinden biri olan **Titanic**'in (1997) toplam bütçesi, gerçek **Titanic**'in inşa edilmesi için ayrılan bütçeden daha yüksekti. 2013'te **Alfonso Cuarón**'un çektiği **Gravity** filmi hayata geçirmek için harcanan para da yine **Hindustan**'ın Mars Uzay Projesi için harcadığı paradan daha büyük bir miktara gerçekleştirilmişti.

"Haftanın Kitabı:

Bu hafta müthiş keyifle okuduğum bir anı kitabına yer vermek istiyorum: **Gilliamesk**. **Terry Gilliam** anılarını tümüyle kendine has, hınzır bir dil ve ironik bir üslupla nice zaman sonra yazma kararı vermiş ve oldukça keyifli bir prestij baskıya imza atmıştı. Yapıtın çevirisi iyi ki bizde de çok gecikmedi ve Alfa Yayınları, 2016'da bu hacimli ve gösterişli yapıtı aslına uygun olarak yayımladı. Kuşe kâğıda basılı, Gilliam'ın orijinal çizim ve eskizlerinden oluşan harika bir tasarımı sahip bu otobiyografi, bir yandan da dünya sinemasının son dönemini zihne içeren bakma fırsatı sunuyor. Deli dolu Gilliam'ın sırlarını öğrenmek, sanata bakışını okumak bağımsız sinemacılar için olduğu kadar alana meraklı sinefiller için de çok değerli. Stokta hâlâ bulunan bu yapıtı her sinemaseverin okuması gerek. Üstelik Alfa Kitap'ın kendi sitesinde yapıtı yüzde 35 indirimle alabilirsiniz.

KARACA'DA BU HAFTA

Bu hafta Karaca'da yine nefis filmler var. Bağımsız sinemanın ruhunu yaşamak için işte 18-24 Mart haftası filmleri:

- Paralel Anneler** (Madres Paralelas) / 12.00 - 16.00 - 20.30
Diyalog / 14.15
Dünyanın En Kötü İnsanı (Verdens Beste Menneke) / 18.15
Bergen / 12.00 - 14.45 - 17.30 - 20.15
Özel Gece:
Coen Kardeşler seçkisi / 19 Mart - 23.00
Başka Çarşamba:
Antonia'nın Yazgısı
(Antonia's Line) / 23 Mart Çarşamba

HARCANAN ONCA PARAYA YAZIK DEĞİL Mİ?

SİNE-KRİTİK

PERA PALAS'TA GECE YARISI

Netflix, Türkiye, 2022, 8 bölüm

Y: Emre Şahin

O: Hazal Kaya (Esra/Peride), Tansu Biçer (Ahmet abi), Selahattin Paşalı (Halit), James Chalmers (George), Hakan Dinçkol (Mustafa Kemal), Engin Hepileri (Reşat)

Dizinin notu: ★★

Netflix'in yeni orijinal (!) dizisi pek çok ihtiyacı birden karşılıyor: (Belki sadece bu açıdan başarılı sayılabilir.) Ülkenin içinde bulunduğu malum durumu iyi değerlendiren senaristler Atatürk'le ilgili -onu seven- herkesin hayalini kurabileceği bir 'geçmişe dönüş' fantezisi çok izlenir demişler. (Zavallı insanlarımızı bu hayal iyi gelir diye düşünmüş olabilirler.) Ortaya pek de matah bir ürün çıkmamış ama geçen haftadan beri sosyal medyanın değişik mecralarında tartışılan, konuşulan bir yapıta dönüştü **Pera Palas'ta Gece Yarısı**. Bunda aslan payının ana karakterin Atatürk'le karşılaşması olduğunu söylemek mümkün.

GEÇMİŞE GÖTÜREN OTEL

Tabii bir gizem öyküsü de ekleniyor işin içine. Yeni gençler karmaşık, böyle boyutlu moyutlu hikâyeleri seviyorlar. (Gerçi eski gençler de severdi. **Geleceğe Dönüş**'ün, **Quantum Leap**'in ortalığı kasıp kavurduğu zamanlar çok da uzak değil.) Tarihi açıdan bir ulusun en önemli günlerine de izleyiciyi götürdük mü, nefis bir karşım elde ederiz. Bir de tabii biraz polisiye, dedektiflik, hafiyelik (artık siz ne dersiniz ondan) ekleyelim. Elde başka ne var bir bakalım: A. Pera Palas otelinde kaybolan bir Agatha Christie var. Buradan yola çıkılarak yazılmış bir de kitap söz konusu, hmmm taşlar yerine oturuyor. Haydi bu kitabı uyarlayalım.

Zamanda yolculuk malum en sevilen konulardan biri. Çoklu evrenler, kuantum filan derken bu konuda el atmadık alan pek bırakmadılar aslında. Daha birkaç yıl önce senaryosu ve zihin yakan olay örgüsüyle epey sağlam bir iş olan **Dark**'i anımsayalım. Küçüklere özgü dizilerle (**Umbrella Academy**, **Strange Things** vb.) sirayet etmiş bir konu bu. **Pera Palas'ta Gece Yarısı** Netflix fenomenleri olarak işte bu yapımlardan feyz almış, eldeki metni de buna uyarlayıp haydi bir yerli **Dark** yapalım demiş. Ama tabii bizimkisi **Dark** gibi 'dark' bir film değil. Tarihi referanslarıyla eğlenceli, hatta komik bir karşım da oluverin. Malum gelecekte gelen şaşkın bir karakter var, ortalığı birbirine katan... Onun şüphelikleri üzerinden yürüten bir gülmece neden olmasın demiş. Peki her yaştan seyirciyi kavrıyacak bir öykü oldu mu? Kâğıt üzerinde belki.

MESELE OYUNCULUK DEĞİL

Gerçekte ise eldeki malzemenin hakını veremeyen bir yapım var karşımızda. Gereksiz biçimde çok da tartışıldı.

PERA PALAS'TA GECE YARISI YENİ DİZİ!

Sosyal medyada laf üreten herkes de bir biçimde dizi hakkında atıp tuttu. Ahmet Hakan'ın anlamsızca ve berbat bir üslupla körüklediği gibi Hazal Kaya'nın oyunculuğu konuşuldu daha çok.

Oysa Hazal Kaya'nın oyunculuğuna gelene kadar diziyi ilgili eleştirilmesi gereken yığınla şey var. Hazal Kaya bu rolde çok da önemli bir performans sergilemiyor, buna katılıyor ama açıkçası düşük performansta büyük pay senaryonun. Olay akışı da büyük ölçüde üstünkörü düzenlenmiş. Merkezde Pera Palas ve onun zaman yolculuğu yapabilmesi fikri olunca dizi mekânsal olarak da belli bir yere sıkışmış. Bir avuç karakterle bir dönem İstanbul'u tasvir yapılmaya çalışılıyor. Aslında senaryo genelgeçer seyirci için işlemez denemez. Ana karakter Esra'nın 1919'a dönüp olayları karıştırması ulusumuzun kurtuluşunu engelleyecek çünkü. Ortada büyük mesuliyet var. Bu yüzden her şeyin nasıl düzeleceğini merak ediyoruz. Fakat bu merak, gevşek dokulu hikâyenin içinde gezinmemize, karakterlerle bir olmamıza yetmiyor. Çünkü bu noktada karşımıza çıkan unsurlar yapay veya tek tipli.

ATATÜRK'Ü GÖRME ARZUSU

Diziyi mutlaka izlemişsinizdir ya da bir biçimde hakkında bir şeyler duymuşsunuzdur diye neler olup bittiğine çok girmek istemiyoruz fakat kısaca değinip geçerek genç gazeteci Esra'nın Pera Palas'la ilgili bir yazı için ziyaret ettiği otelin Agatha Christie odasında geçmişe gitmesiyle başlayan bir entrika var. 1919'da tam da Mustafa Kemal'in Samsun'a seyahatinin öncesindeyiz. İngilizler Ata'mıza suikast hazırlıyorlardı. Bunu engelleyen kişi ise Peride diye bir kadın. Ayrıca Ata'ya

da yanık. Fakat o da ne? Bir de bakıyoruz ki Esra ile Peride tıpatıp aynılar. Birtakım hainler Esra'nın boşboğazlığı yüzünden Peride'yi öldürüyorlar. İşte şimdi hapı yuttuk, suikasti Peride önleyecekti. Çaresiz Esra kendisinin aynı olan Peride'nin yerine geçiyor.

Bu yaratıcı hikâyeye inanmak istesek de olayların kuruluşu, gelecekte gelen iki tipteninin hiç yadırganmadan ortama karışabilmesi diziyi bağlanmamızı neredeyse imkânsız kılıyor. Mantık hataları, boşluklar, yerine oturmam durumlar art arda karşımıza geliyor. Sürekli 'Ahmet abi, Ahmet abi' diye bağırın Esra'nın günümüz Türkçesi nasıl oluyor da o dönemde Türkçesinde rahatsızlık vermiyor hayret. Gerçi senaryo 'bilakis, fakat, vaziyet, bilhassa, evvel' gibi sözcükler kullanarak o dönemin dilini konuşturduğunu sanıyor. Ki bu sözcükler de çoğu zaman oyuncuların ağzında epey yapay kalıyor. (Özellikle de Esra'nın bu dili konuştuğunu göstermek için yaptığı taklit görmelere seza! Üstelik komik de değil.) Bir de kızcağız Arap alfabeli Türkçe yazıyor okuyamıyor, ah ah bir gecede bak nasıl da kaybetmişiz ecdadımızın dilini!

İNANDIRICILIKTAN UZAK

Bu dil meselesi Türk tarihinin farklı dönemlerine kafayı takmış TRT dizilerinde de karşımıza çıkıyordu. O dönemin dilinde olmayan yeni sözcükleri tarihi karakterler maşallah şakır şakır kullanıyorlar. Pera Palas'ta ise bizim Esra hızını alamayıp şarkılar söylemez mi? Hem de Sezen Akşud'un ve Britney Spears ablamızdan... Dahası orkestra da maşallah notasız motasız çatır çatır çalıyor bu modern şarkıları. Yahu yuh, bu sahneye nasıl inanalım biz? 1950'lerin

Amerikasında Rock'n Roll çalan Marty McFly'a mı özendiniz? Esra hanım milenyum giysileriyle 1919 Pera Palas'ına iniyor, bir Allahın kulu da 'bu kim yahu, uzaylı mı?' diye dönüp bakmıyor. Dahası 2000'lerin kadın hareketinin sözünü geçmişe aktaran, erkek egemen sisteme ağzının payını veren bir temsilciye dönüşüyor. Bugünün genç seyircisini tavlamak için iyi bir yöntem. Daha derin ve farklı bir öyküleme içinde başarılı olabiliriz. Bu biraz polisiye biraz tarihsel entrika içinde ise havada kalıyor. Anlatıya katkısı olmayan sahneler...

Bununla birlikte görüntü yönetimi, sahne tasarımı çok başarılı. Özellikle gece sahnelerinde yaratılan karanlık atmosfer, ışık kullanımı dizinin en güçlü yanı. Esra'nın Sütlüce'ye gittiği sahnede de belirginleştiği gibi iki farklı İstanbul'u sanat tasarımı olarak belli ölçüde tasvir edebiliriz. Bu biraz polisiye biraz tarihsel entrika içinde ise havada kalıyor. Anlatıya katkısı olmayan sahneler... Bununla birlikte görüntü yönetimi, sahne tasarımı çok başarılı. Özellikle gece sahnelerinde yaratılan karanlık atmosfer, ışık kullanımı dizinin en güçlü yanı. Esra'nın Sütlüce'ye gittiği sahnede de belirginleştiği gibi iki farklı İstanbul'u sanat tasarımı olarak belli ölçüde tasvir edebiliriz. Bu biraz polisiye biraz tarihsel entrika içinde ise havada kalıyor. Anlatıya katkısı olmayan sahneler... Bununla birlikte görüntü yönetimi, sahne tasarımı çok başarılı. Özellikle gece sahnelerinde yaratılan karanlık atmosfer, ışık kullanımı dizinin en güçlü yanı. Esra'nın Sütlüce'ye gittiği sahnede de belirginleştiği gibi iki farklı İstanbul'u sanat tasarımı olarak belli ölçüde tasvir edebiliriz. Bu biraz polisiye biraz tarihsel entrika içinde ise havada kalıyor. Anlatıya katkısı olmayan sahneler...

BİR FİLM GÖRDÜM

Bu haftaki konuşumumuz dünya sinemasının en ilginç isimlerinden **Terry Gilliam**. Onu elbette öncelikle müthiş Monty Pyhton grubu işlerinden, ardından da 80 ve 90'lara damga vurmuş **Brazil** (1985), **Balıkçı Kral** (The Fisher King, 1991), **12 Maymun** (Twelve Monkeys, 1995) gibi modern klasiklerden anımsayacaksınız. Beyni çok başka çalışan Gilliam'ın sinemayla kurduğu ilişkiye dair ilk ipuçları anılarında şöyle yer alıyor: "Annem 1966 yılında geçmişe de kapsayan bir ailevi hastalıklar günlüğü tutmaya başlamıştı (ilerleyen yıllarda sağlıkla ilgili endişelerden nispeten bağımsız oluşumun, Beatrice Gilliam'ın benim yerime de kaygılanmış olduğu gerçeğine dayanılarak dayandırılmayacağını zaman zaman merak etmişimdir.) Yedi yaşında olduğum 1948 yılına ait kayıttan annem şöyle yazmış: 'Terry krup hastalığı sırasında birkaç feci nöbet geçirdi. Ateşi o kadar çok yükseldi ki tavanda ve duvarlarda korkunç yaratıklar görüyor, peşinde olduklarını düşünüyordu. Akli bu sanrılardan kurtulamayacak

Terry Gilliam

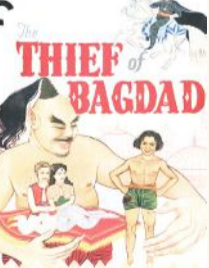

diye o kadar çok korktum ki...'

Kimileri böylesi korkuların uzun vadede temelsiz olmadığını iddia edebilir, fakat ben bu sanrılarla hiç hatırlamıyorum. Belki de annem bıkıncı öksürük nöbetlerimi, **Alexander Korda** ve **Michael Powell**'in **Bağdat Hırsızı** (The Thief of Bagdad, 1933) filmi izledikten sonra görmeye başladığım, tekrar eden kabusumla bağdaştırmıştı. Filmlerimin çıktığı açan bu Arabistan macerasından esinlenen görüntüleri ne oranda içerdiklerini sinema tutkunları söyleyecektir ve sanırım içerikler içermeyenlerden fazladır. Filmdeki örümcek rüyalarım da öyle devasa bir karaltı olarak belirirdi ki geceleyin yatak örtülerim beni boğucu bir ağ gibi sarmış halde uyanırdım.

Neyse ki gelişim yıllarımda sinemaya dair tüm deneyimlerim böyle travmatik olmadı. Sinemaya gidip **Pamuk Prensesi**' ya da **Pinokyo**'daki kötü çocukların dünyasını izler, 'parçası olmak istediğim dünya bu işte' diye düşündüm. Çocukken, Robin Hood'un veya 'kovboy-lar ve kızilderilerin' selüloitteki tadını bir kere aldınız mı, tamamdır, iş işten geçmiştir, tek istediğiniz atınıza atlayıp Nottingham Şerifi'ni geçmek veya o kızilderinin (ya da sonraları daha saygılı bir deyimle Amerikan Yerlisi olarak adlandıracağınız kişinin) peşine düşmektir."

(*) Gilliamesk, Terry Gilliam, Alfa Yayınları, İstanbul, 2016, s. 7-8

SİNE-HABER

Altın Küre'yle birlikte Oscar'ın habercilerinden biri sayılan **Britanya Akademisi Sinema Ödülleri** (Kısa adıyla **Bafta**) hafta başında sahiplerini buldu. Pek bir sürpriz yaşandığı söylenemez. **The Power of the Dog** ve **Dune** geceden en çok ödülle ayrılan filmler oldu. **Will Smith**'i beklemiyordum, başka filmleriyle bu ödülü hak etmişti ama karşısında **Benedict Cumberbatch** vardı. **Dune** teknik dallarda (ses, yapım tasarımı, görüntü, müzik) öne çıkarken ona **Kurgu'da son Bond filmi, kostümde Cruella** eşlik etti. **Licorice Pizza**'nın senaryo ödülü de gayet olumluydu.

Bakalım önümüzdeki hafta Oscar'da sürpriz olacak mı? İşte **Bafta** kazananları:
En iyi film: The Power of the Dog
En iyi İngiliz Filmi: Belfast
En iyi yönetmen: Jane Champion (The Power of the Dog)
En iyi kadın oyuncu: Joanna Scanlan (After Love)
En iyi erkek oyuncu: Will Smith (King Richard)
En iyi yabancı dilde film: Drive My Car
En iyi özgün senaryo: Paul T. Anderson (Licorice Pizza)
En iyi uyarlama senaryo: Silan Heder (Coda)
En iyi yardımcı kadın oyuncu: Ariana DeBose (West Side Story)
En iyi yardımcı erkek oyuncu: Troy Kotsur (Coda)
En iyi belgesel: Summer of Soul
Yükselen yıldız: Lashana Lynch

GÖSTERİME YENİ GİRENLER

AMBULANS

(Ambulance, Y: Michael Bay)

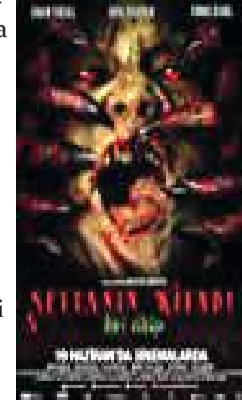
Bol patlamalı aksiyonların yönetmeni Maykl Bey, yine Amerikan aile yapısına dokunan, çaresiz Amerikalı askerlerin olduğu bir öyküyle karşımızda. Bu kez bir soygun hikâyesine el atmış. Boş filmler üreten bu yönetmen bizim neyse ki bu kez abartılı sahnelerine karşın daha gerçekçi bir drama sunuyor. Fragmanda her şey anlatılmış gerçi ama yine de başarılı gerilimi için izlenebilir. (136 dk.)

ŞEYTANIN KİTABI: İBN-İ CÜHAŞE

(Y: Okan Ege Ergüven)

İşte yine Arapça isimli bir başka üç harfli film daha... Yetersiz makyaj ve görsel efektleri, şeytani gülüşlü karakterleri, çirkin mi çirkin tipleriyle seyircileri korkutacağı sanıyor. Oysa 10 yaşındaki çocuk karakterin yaşadıklarına odaklansa ve Kuran'a dayalı cin âlemi öykülerinden medet umması eminim daha başarılı olurdu. Azıcık hatırım varsa vaktinizi bu filmle ziyan etmeyin derim.

PARALEL ANNELER

(Madres Paralelas, Y: Pedro Almodovar)

İspanyol sinemasının dünyaya armağanı, melodramatik öyküleri kendine has anlatmasıyla ünlü Almodovar, yeni filmiyle karşımızda. Renkleri, müzikleri, oyunculuklarıyla her bir filmi ayrı zenginliklerle dolu ünlü yönetmen bu kez aynı gün aynı hastanede doğum yapan iki kadının yaşamına odaklanıyor. Yapanı belirtelim, **Penelope Cruz** buradaki rolüyle bir kez daha Oscar'a aday. (123 dk.)

ORMAN VATANDIR: ÇANAKKALE RUHU

(Y: Mehmet Balaban, M. Ali Sevimli)

Orman yangınlarıyla mücadele edenleri konu alan ve Tarım ve Orman Bakanlığının desteğiyle çekilmiş bu belgesel yangınlara müdahaleyi Çanakale Savaşıyla birleştiren bir anlatıma sahip. Fakat iktidar yanlısı, güdümlü bir anlatı görünümü çiziyor. Çünkü o bölgede özellikle madenler için girişilen doğa katliamından ve buna karşı çıkan halktan bahsetme gereği duymuyor. Bu yüzden yanlı bir yapım. (70 dk.)

AYRICA:

Neşeli Kanatlar Büyük Göç (Duck Duck Goose) bu haftanın tek animasyon filmi olarak dikkat çekiyor.